

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Παλαιοσλαβική Γλώσσα

Ενότητα 9: Το σύστημα των συμφώνων

Αλεξάνδρα Ιωαννίδου

Τμήμα Σλαβικών Σπουδών

(11) Τον 9ο-10ο αιώνα μ.Χ. τα υγρά και είχαν σαφή συλλαβοποιητική λειτουργία σαν κι αυτή που εμφανίζεται σήμερα στα σερβικά. Αργότερα, την εποχή των πρώτων χειρογράφων, τα υγρά συνοδεύονται πάντα από ένα απ' τα γιερ: ρѣ, ρь, λѣ, λь.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΣΛΑΒΙΚΩΝ ΦΩΝΗΝΤΩΝ		
		ΕΡΡΙΝΑ ΦΩΝΗΝΤΑ
ΜΠΡΟΣΤΙΝΑ ΦΩΝΗΝΤΑ	ѣ ε и њ ρѣ (ѣ') λѣ (ѣ')	Ѧ
ΠΙΣΩ ΦΩΝΗΝΤΑ	а о ѣ оу ѣ ρѣ (ѣ) λѣ (ѣ)	ѧ

B4. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

Το σύστημα των συμφώνων στην παλαιά εκκλησιαστική σλαβική παρέμεινε πολύ κοντινό με το ινδοευρωπαϊκό σύστημα. Όμοια π.χ. παρέμειναν τα : r, l, m, n, όπως π.χ. *laviti > ловити, *mata > мати. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω όμως, στις σλαβικές γλώσσες έχουμε απώλεια της δασύτητας των συμφώνων.

Ένα απ' τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος συμφώνων της παλαιοσλαβικής είναι, ότι χωρίζονταν σε σκληρά, ημίσκληρα και μαλακά σύμφωνα, ανάλογα με τα φωνήεντα που ακολουθούσαν.

Σκληρά ήταν τα σύμφωνα, μετά τα οποία ακολουθούσαν πίσω φωνήεντα, δηλ. τα **α, ο, ѡ, ου, ѡ, ѡ.**

Ημίσκληρα ήταν τα σύμφωνα, μετά τα οποία ακολουθούσαν όλα τα μπροστινά φωνήεντα, δηλ. τα **и, ε, а, ѣ, ѥ.**

Η μετατροπή σε μαλακά μπορούσε να συμβεί στα σύμφωνα, μετά τα οποία ακολουθούσε το σύμφωνο j. Στη μετατροπή σε μαλακά σύμφωνα υπάκουαν μόνο τα σύμφωνα **н, м, р, л.** Το j δεν είχε αντίστοιχο γράμμα στην παλαιά εκκλησιαστική σλαβική, εμφανιζόταν όμως στα γραφήματα των φωνηέντων **ια, ie, iѡ, iа, iу.**

Κάποια σύμφωνα μπορούσαν να είναι τόσο σκληρά, όσο και ημίσκληρα, να συνδυάζονται δηλαδή τόσο με πίσω, όσο και με μπροστινά φωνήεντα. Τα σύμφωνα αυτά είναι τα **д, т, в, п, в, м, з, с** όπως στα παραδείγματα **приде, глэдѣ, злато, пжти, вѣдѣти, мене** κλπ. Αυτά τα σύμφωνα πάντως δεν ακολουθούνταν ποτέ από j, προκειμένου να μπορέσουν να ονομασθούν μαλακά, μια και συνδυαζόμενα με το j, τροποποιούνταν (βλ. πιο πάνω.)

Ωστόσο, στην παλαιά εκκλησιαστική σλαβική δεν μπορούσαν να είναι σκληρά, ημίσκληρα και μαλακά όλα τα σύμφωνα. Τα ουρανικά **к, г, х** στην παλαιοσλαβική συνδυάζονταν μόνο με πίσω φωνήεντα, ειδάλλως στη θέση τους εμφανίζονταν οι ουρανικοποιημένες αντιστοιχίες τους, σύμφωνα με τους κανόνες των δυο πρώτων ουρανικοποιήσεων (βλ. πιο πάνω)

ΜΑΛΑΚΑ	ж ѝ	ш ч ц є'	ѣ ѥ Ѧ ѧ Ѩ
--------	-----	----------	-----------

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, 2015.
Αλεξάνδρα Ιωαννίδου. «Παλαιοσλαβική Γλώσσα. Ενότητα 9: Το σύστημα των συμφώνων». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/SLAVSTUD101/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

